

МАГИСТР, ДОКТОРЫН СУРГАЛТЫГ ЗОХИОН БАЙГУУЛАХАД БАРИМТЛАХ ЖУРАМ

Нэг. Нийтлэг үндэслэл

- 1.1. Энэхүү журмын зорилго нь **Монголын Үндэсний Их Сургуулийн** /цаашид “Их сургууль” гэх/ магистр, докторын сургалт эрхлэхтэй холбоотой харилцааг зохицуулахад оршино.
- 1.2. МҮИС-ийн магистр, докторын сургалтыг зохион байгуулахад баримтлах журам нь /цаашид “Сургалтын журам” гэх/ Дээд боловсролын тухай хууль, Магистр, докторын сургалт эрхлэхэд баримтлах нийтлэг журам (Боловсрол Шинжлэх Ухааны сайдын 2014 оны 09 дүгээр сарын 12-ны өдрийн “Магистр, докторын мэргэжлийн чиглэл, индекс, журам батлах, дүрэмд өөрчлөлт оруулах тухай” А370 дугаар тушаал), “Монголын Үндэсний Их Сургуулийн дүрэм”-ийг мөрдлөг болгон ажиллана.
- 1.3. МҮИС-ийн магистр, докторын сургалт /цаашид “магистрантур, докторантур” гэх/ нь төрөөс боловсролын талаар баримтлах бодлого, олон улсын нийтлэг жишигт нийцүүлж, суралцагсдад сургалт, эрдэм шинжилгээ, тухайн салбарын байгууллагуудад мэргэжлийн өндөр түвшинд ажиллах, судалгааны ажил эрхлэх, бие хүн өөрийгөө нээн хөгжүүлэхэд шаардагдах мэдлэг, бүтээлч чадвар эзэмшсэн магистр, докторын зэрэгтэй мэргэжилтэн, судлаач бэлтгэхэд оршино.

Хоёр. Сургалтын орчин, шаардлага

- 2.1 **Удирдлага:** Монголын үндэсний их сургуулийн хэмжээнд магистр, докторын сургалтыг зохион байгуулж, нэгдсэн удирдлагаар хангах, сургалтын хөтөлбөрийн хэрэгжилт, сургалтын үйл ажиллагаанд хяналт тавих, үр дүнг тооцох, Магистрын зэрэг хамгаалуулах зөвлөл байгуулах, шинэчлэх, зөвлөлийг өргөтгөхөд шаардагдах мэдээлэл болон суралцагч, төгсөгчидтэй холбоотой мэдээллийн сан бүрдүүлэх үүргийг тус сургуулийн хэмжээнд **Ахисан Түвшний Үндэсний Сургууль** (АТҮС) хариуцан хэрэгжүүлнэ.
 - 2.1.1 АТҮС нь Магистр, докторын сургалтын үйл ажиллагааг Монголын үндэсний их сургуулийн дүрэм, журамд нийцүүлэн, тухайн чиглэлийн бүрэлдэхүүн сургуультай (цаашид “бүрэлдэхүүн сургууль” гэх) хамтран хэрэгжүүлнэ.
 - 2.1.2 Төгсөлтийн дараах сургуулийн захирал нь эрдэм шинжилгээ, сургалтын ажлын 5-аас доошгүй жилийн туршлагатай, судалгаа шинжилгээний ажил хийдэг докторын зэрэгтэй байна.
 - 2.1.3 Магистр, докторын сургалтыг АТҮС болон Монголын үндэсний их сургуулийн бусад бүрэлдэхүүн сургууль, хөтөлбөрийн багт түшиглэн зохион байгуулна.
 - 2.1.4 Төрийн захиргааны төв байгууллагын тогтоосон шаардлагад нийцсэн суралцах тааламжтай орчныг бүрдүүлэх үүргийг тухайн бүрэлдэхүүн сургууль болон АТҮС хүлээнэ.

2.2 Багшид тавих шаардлага

- 2.2.1 Магистр, докторын сургалтанд хичээл заадаг багш нь тухайн чиглэлээр доктор (Ph.D) болон түүнээс дээш зэрэгтэй, их, дээд сургуульд багшлах эрхтэй, эрдэм шинжилгээ, судалгааны ажил эрхэлдэг байна.

- 2.2.2 Магистр, докторын сургалтанд хичээл заах багш нь хичээлийн хөтөлбөрөө Хөтөлбөрийн дэд хороогоор батлуулж, зөвлөх багшаар хянуулсан байна. Багш зааж байгаа хичээл тус бүрийн хөтөлбөрийг АТҮС-д хичээл эхлэхээс өмнө хүлээлгэн өгч гэрээ байгуулсан байна.
- 2.2.3 Онол практикийн өндөр мэдлэгтэй, туршлагатай мэргэшсэн багшийг бусад байгууллагаас урьж хичээл заалгаж болох бөгөөд энэ тохиолдолд албан ёсны цагийн багшийн гэрээ байгуулан ажиллана.
- 2.2.4 Тус сургуулийн магистр, докторын сургалтад хичээл заадаг багшийн багц цагийн үнэлгээг тухайн түвшний сургалтын онцлог, хөдөлмөр зарцуулалт, мэргэжлийн ур чадвар, эрдмийн зэрэг, цолд дүйцүүлэн, бусад их сургуулиудын жишигт нийцүүлэн тогтооно.
- 2.2.5 Багш, удирдагчид тавих нэмэлт шаардлагыг АТҮС тодорхойлно.

2.3 Магистрант, докторантын удирдагч

- 2.3.1 МҮИС-ийн гүйцэтгэх захирлын тушаалаар магистрант, докторантын элссэн улиралд багтаан, суралцагч нэг бүрээр харьяалах хөтөлбөрийн баг, эрдэм шинжилгээний ажлын удирдагч /цаашид “Удирдагч” гэх/-ийг батална.
- 2.3.2 Докторын ажил/цаашид “Диссертаци” гэх/-ын сэдвийн онцлогоос хамаарч, эрдэм шинжилгээний ажлын зөвлөхийг томилж болно.
- 2.3.3 Магистрын ажил, докторын диссертацийн сэдэв, удирдагчийг суралцагчийн элссэн хичээлийн улиралд багтааж, Эрдмийн зөвлөлийн хуралдаанаар хэлэлцүүлж, МҮИС-ийн гүйцэтгэх захирлын тушаалаар баталгаажуулна.
- 2.3.4 Магистр, докторын удирдагч нь докторын зэрэгтэй их сургууль эрдэм шинжилгээний байгууллагад 3-аас доошгүй жил ажилласан туршлагатай, эрдэм шинжилгээний сэтгүүлд хэвлүүлсэн бүтээлтэй, идэвхтэй судлаач байна.
- 2.3.5 Судалгааны ажлын явцад магистрын судалгааны ажил болон диссертацийн сэдвийг өөрчлөх шаардлага гарвал магистрант, докторант нь эрдэм шинжилгээний ажлын удирдагчтайгаа зөвшилцөн сэдэв өөрчлөх болсон үндэслэлээ тайлбарласан өргөдлөө АТҮС-д өгнө. АТҮС тухайн өргөдлийг Эрдмийн зөвлөлийн хуралдаанаар хэлэлцүүлж, Монголын Үндэсний Их Сургуулийн гүйцэтгэх захирлын тушаалаар баталгаажуулах ажлыг зохион байгуулна.
- 2.3.6 Удирдагч нь магистрын ажил, диссертацийн сэдэв тодорхойлох, суралцагчийн судалгааны ажлын төлөвлөгөө боловсруулах, судалгаа явуулах болон магистрын ажил, диссертаци бичих явцад тодорхой хуваариар мэргэжлийн зөвлөгөө өгч, хяналт тавих, ажлын агуулгыг хэсэг бүрээр болон бүхэлд нь дүгнэх, удирдсан магистрын ажил, диссертацийг хамгаалалтад оруулах тодорхойлолт гаргах, эрдэм шинжилгээ, судалгааны семинар зохион байгуулж, суралцагч уг семинарт судалгааны ажлынхаа үр дүнг илтгэн хэлэлцүүлж байх нөхцөлийг бүрдүүлэх үүрэгтэй. Удирдагч суралцагчийн судалгааны ажлын талаар үнэн зөв тодорхойлолт гаргаж, түүнийг хариуцна.
- 2.3.7 Магистрант, докторантын удирдагч нь доктор (Ph.D) болон түүнээс дээш зэрэгтэй байна.

- 2.3.8 Удирдагч доктор (Ph.D) нь хичээлийн нэг улиралд 5-аас илүүгүй магистрант, 2-оос илүүгүй докторантын судалгааны ажил удирдана. Шинжлэх ухааны доктор (Sc.D)-ын хувьд танхимын сургалтын ачаалал, судалгааны сэдвийг харгалзан тоо хязгаарлахгүйгээр магистрант докторантын удирдагчаар ажиллахыг зөвшөөрнө.
- 2.3.9 Гаднын байгууллагын эрдэм шинжилгээ, судалгааны ажил эрхэлдэг ажилтныг удирдагчаар томилж болно. Гаднын байгууллагын нэг удирдагчид МҮИС-ийн 1 докторант, 3-аас илүүгүй магистрантын ажил удирдах зөвшөөрөл олгоно.
- 2.3.10 Удирдагч магистрант, докторанттай зохих шаардлагын түвшинд ажиллаж байгаа эсэхэд АТҮС хяналт тавьж, шаардлага хангахгүй байгаа удирдагчийг өөрчлөх саналаа Эрдмийн зөвлөлд тавьж, зөвлөлийн шийдвэрийг үндэслэн гүйцэтгэх захирлын тушаалаар удирдагчийг өөрчлөн томилж болно.

2.4. Номын сан, мэдээллийн бааз

- 2.4.1 Магистр, докторын сургалт явуулж буй чиглэлээр мэргэжлийн сэтгүүл захиалах, чиглэл бүрт хүрэлцэхүйц хэмжээний ном, сурах бичиг, интернэт ашиглах боломжоор хангах, мэргэжлийн сэтгүүл, ном зүйн лавлагаа, эрдэм шинжилгээний цуврал, магистрын ажил, докторын диссертацийн сантай байх шаардлагыг МҮИС-ийн захиргаа болон номын сан хангаж ажиллана.
- 2.4.2 Номын сан нь магистрант, докторант нарт тусгайлан үйлчилдэг уншлагын танхим, интернэт мэдээллийн төвтэй байх ба түүнд АТҮС хяналт тавьж ажиллана.
- 2.4.3 Суралцагч суралцах хугацаандаа “Монголын Үндэсний Их Сургуулийн дүрэм”, дотоод журмыг чанд сахихын зэрэгцээ, компьютерын лаборатори, интернэтээр үйлчлүүлэх эрхтэй бөгөөд “Номын сангийн дүрэм”-ийн хүрээнд номын сан, уншлагын танхимаар үйлчлүүлэх эрхтэй.

Гурав. Сургалтын үйл ажиллагаа

3.1.Магистрант, докторант элсүүлэх Элсэлтийг БСШУСЯ-наас олгосон сургалтын чиглэл, хөтөлбөрийн дагуу, хичээлийн жилд 2 удаа намар (9-10 дугаар сард) хавар (2-3 дугаар сард) АТҮС зохион байгуулна.

3.1.1 Төгсөлтийн дараах сургалтын алба элсэгчдийн баримт бичгийн бүрдүүлэлт, тэдгээрийн үнэн зөвийг шалгаж, бүртгэх ажил зохион байгуулна.

3.1.2 Эрдэм шинжилгээ судалгааны тодорхой бүтээлтэй, эрдэм шинжилгээний ажил хийх сонирхолтой, магистрын зэрэгтэй суралцагчийг докторын сургалтанд, бакалаврын зэрэгтэй суралцагчийг магистрын сургалтанд элсүүлнэ.

Суралцагч нь өмнө эзэмшсэн бакалаврын болон магистрын боловсролын чиглэлээс өөр чиглэлээр магистрын чиглэлийн сургалтад элсэхийг хүсвэл сургалтын агуулгын залгамж холбоог хангахад шаардагдах хичээлийн зөрүүг нөхөн судална. Нөхөн судалсан хичээлийг магистрын зэрэг олгох үндсэн хичээлд хамааруулахгүй.

3.1.3 Магистр, докторын сургалтад элсэхийг хүсэгч дараах материалыг бүрдүүлж, товлосон хугацаанд АТҮС-д ирүүлнэ. Үүнд:

- Өргөдөл
- Биеийн байцаалт /төрийн албан хаагчийн 1-р маягтаар/,

- Иргэний үнэмлэх /баталгаажуулсан хуулбар/,
- Өмнөх түвшний боловсрол /бакалавр, магистр/-ын зэрэг эзэмшсэн диплом, хавсралт /баталгаажуулсан хуулбар/,
- Тайлбар: Магистрантурт элсэх хүний бакалаврын дипломын үнэлгээний голч 2.2, докторантурт элсэгчийн магистрын дипломын голч 2.5-аас дээш байна.
- 4*3 хэмжээтэй гэрэл зураг 2%,
- Элсэлтийн хураамж төлсөн баримт

Хөтөлбөрийн онцлогоос хамааран элсэгчдэд тавих бусад нэмэлт шаардлагыг тухайн бүрэлдэхүүн сургууль тогтоож болно.

Элсэлтийн шалгалтыг зохион байгуулах журмыг АТҮС тогтооно.

- 3.1.4 Монголын Үндэсний Их Сургуулийг бакалаврын зэрэгтэй төгсөгчийг шалгалтын нэгдсэн комиссоос магистрын сургалтанд, магистрын зэрэгтэй төгсөгчийг Хамгаалуулах зөвлөлөөс докторын сургалтанд суралцах зөвлөмж, урилга өгсөн бол хугацаа харгалзахгүй, элсэлтийн шалгалтгүйгээр суралцуулж болно. Урилгаар элсэгч сургалтыг шалтгаангүй орхисон бол сургуулиас хасна.
- 3.1.5 Гадаадын иргэнийг Засгийн газар хоорондын хэлэлцээр, сургууль хоорондын гэрээ, хувийн гэрээ, Монгол улсын холбогдох хууль, тогтоомж, дүрэм, журамд нийцүүлэн магистрын ба докторын сургалтанд суралцуулна.
- 3.1.6 Гадаадын иргэн элсэгч нь ерөнхий шаардлагаас гадна монгол хэлийг зохих түвшинд эзэмшсэн байх шаардлага хангасан байна. Засгийн газар хоорондын гэрээ хэлэлцээрийн дагуу суралцуулахад гэрээ хэлэлцээрт заасан нөхцөлийг баримтална.
- 3.1.7 Гадаадын иргэдийн сургалтын төлбөр, бүрдүүлэх нэмэлт материалын жагсаалтыг тусгайлан тогтооно.
- 3.1.8 Магистр, докторын сургалт өдөр, эчнээ, экстернат хэлбэртэй байна.
- 3.1.9 Дараах болзол хангасан элсэгчийг экстернат хэлбэрээр суралцуулж болно. Үүнд:
 - а. Докторын сургалтанд суралцахыг хүсэгч эрдэм шинжилгээ, сургалт, практик ажлын 8-аас доошгүй жил, магистрын сургалтанд суралцахыг хүсэгч 5-аас доошгүй жилийн туршлагатай байна. Докторын сургалтанд экстернат хэлбэрээр суралцахыг хүсэгч эрдэм шинжилгээ, судалгааны 5-аас доошгүй бүтээлтэй, үүний 3-аас доошгүй /өгүүлэл/ нь хянан магадлагаа хийдэг улсын болон гадаадын эрдэм шинжилгээний сэтгүүлд нийтлэгдсэн байх, үр дүн нь диссертацид орохгүй бүтээлүүд нь мэргэжлийн ба мэргэшүүлэх хичээлүүдийн багц цагтай дүйцүүлэн тооцох боломжтой, магистрын сургалтанд экстернат хэлбэрээр суралцахыг хүсэгч 3-аас доошгүй бүтээлтэй, үүний 2-оос доошгүй /өгүүлэл/ нь хянан магадлагаа хийдэг улсын болон гадаадын эрдэм шинжилгээний сэтгүүлд нийтлэгдсэн байх, үр дүн нь магистрын ажилд орохгүй бүтээлүүд нь

мэргэжлийн ба мэргэшүүлэх хичээлүүдийн багц цагтай дүйцүүлэн тооцох боломжтой байна.

- b. Экстернатаар суралцахыг хүссэн элсэгчийн эрдэм шинжилгээний ажлын агуулга, чанар, үр дүнгийн талаар тухайн чиглэлийн 3-аас доошгүй эрдэмтний дүгнэлт бүхий тодорхойлолт гаргана.

3.2 Элсэлтийн шалгалт

3.2.1 Элсэгчдээс уралдаант шалгалтыг мэргэжлийн ярилцлага, гадаад хэлний мэдлэгээр авна.

3.2.2 Мэргэжлийн ярилцлага нь нийт үнэлгээний 60 хувь, гадаад хэл 40 хувийг эзлэх ба босго оноо нь тус бүрийн 50 хувьтай тэнцэнэ.

Мэргэжлийн ярилцлага авч, 0-100 оноогоор дүгнэнэ. Докторын сургалтанд элсэгчийн ярилцлага нь мэргэжлийн шалгалтын 30 хувьтай тэнцэнэ.

3.2.3 Гадаад хэлний шалгалтыг магистрын сургалтанд элсэгчдээс цаашид суралцах чиглэлээс хамаарч англи болон бусад хэлээр, докторын сургалтанд элсэгчдээс англи хэлээр тус тус тест болон бичгээр авч, дүгнэнэ.

Шалгалтын тестийг сургалтын чиглэл тус бүрээр боловсруулах бөгөөд тестийн нууцлалыг шалгалтын комиссын нарийн бичгийн дарга хариуцна.

3.2.4 Шалгалтын сорилын асуултад хариулахдаа бусдын дэмжлэг авах, хувилбар солих, тусгай бэлтгэсэн зүйл, ном зохиол ашиглах, бусдад туслах, тухайн элсэгч шалгалтад өөр хүн оруулах зэрэг хэлбэрээр хуурч мэхлэхийг оролдсон элсэгчийг шалгалтын журам зөрчсөнд тооцож, шалгалтаас хасна.

3.2.5 Шалгалтын материалыг элсэлтийн комисс засч, тухай бүрт нь дүнг нийтэд зарлана.

3.2.6 Элсэлтийн шалгалтын комиссын дүгнэлт-санал, сургалтын төлбөр төлсөн байдлыг үндэслэн, магистр, докторын сургалтанд суралцуулах тухай Монголын Үндэсний Их Сургуулийн гүйцэтгэх захирлын тушаал гарснаар тухайн хүнийг зохих түвшний сургалтанд элссэнд тооцно.

Элсэлтийн шалгалтад амжилтгүй дүн үзүүлсэн болон шалгалтанд ороогүй хүнд бүртгэлийн хураамжийг буцаан олгохгүй.

3.3. Хичээлийн жил, улирал, сургалтын хугацаа

3.3.1 МҮИС-д магистр, докторын сургалтыг өдрийн хэлбэрээр явуулах ба сургалтын хугацаа магистр 1.5 жил, докторын сургалтын хугацаа өдрөөр суралцахад 3 жил, эчнээ суралцахад 4 жил, экстернат 2 жил, магистрын экстернат сургалт 1 жил байна.

3.3.2 Сургалтын хичээлийн жил 8-аас доошгүй долоо хоног бүхий 2 улирлаас тогтоно.

3.3.3 Суралцагчийн нэг улирлын ачаалал 10-12 багц цаг байна. Магистр, докторын сургалт хичээлийн улирал, жил бүрийн 10 ба 3 дугаар сарын эхний долоо хоногт эхэлнэ.

3.3.4 Магистрант, докторант /цаашид “Суралцагч” гэх/ нар элссэнээс хойш 1 сарын дотор сургалтын гэрээг АТҮС-ийн захиралтай байгуулна.

3.4 Мэдлэг, чадварыг үнэлэх

3.4.1 Суралцагчийн мэдлэг, чадвар, дадлагыг А, В, С, D, F үнэлгээ хэрэглэн дүгнэнэ.

Үсгэн үнэлгээ нь хувилсан тоон үнэлгээтэй дараах байдлаар дүйцнэ.

Үсгэн үнэлгээ	Тоон дүн	Голч дүн
A	90-100	4.0
B	80-89	3.0
C	70-79	2.0
D	60-69	1.0
F	0-59	0

3.4.2 Суралцагч нь улирлын эцэст дууссан хичээлээр хуваарийн дагуу шалгалт өгөх ба хичээлийн дүн “70 C”-ээс дээш бол тэнцэнэ.

3.4.3 Явцын үнэлгээ нь 42 болон түүнээс дээш боловч шалгалтын нийт үнэлгээ 70 C хүрээгүй тохиолдолд дараагийн улиралд зарласан давтан шалгалтаар нэг удаа төлбөргүй өгөх эрхтэй.

3.4.4 Экстернат хэлбэрээр суралцагч нь магистр, докторын сургалтын төлөвлөгөөнд тусгагдсан хичээлийн агуулгыг бие даан судалж, тухайн хичээлийн жилд хичээл заасан багшид шалгалт өгч багц цагийг хангана.

3.4.5 Экстернат хэлбэрээр суралцагчдад зориулсан шалгалтын хуваарийг АТУС-аас улирал тутам гаргаж, суралцагчид хуваарийн дагуу шалгалт өгнө.

3.4.6 Эрдэм шинжилгээний ажилд багц цаг тооцохдоо гадаадын мэргэжлийн сэтгүүлд хэвлэгдсэн нэг өгүүлэлд 4 хүртэл, Их сургуулийн эрдэм шинжилгээний сэтгүүлд нийтлэгдсэн нэг өгүүлэлд 2 багц цаг тооцох жишиг баримтална. Эрдэм шинжилгээний ажлын багц цаг тооцох комиссыг гүйцэтгэх захирлын тушаалаар батална.

3.5. Агуулга, сургалтын төлөвлөгөө, хичээлийн хөтөлбөр

3.5.1. Магистрын сургалт 30, докторын сургалт 60 багц цагаас тус тус доошгүй байна.

3.5.2. Сургалтын төлөвлөгөөг сургуулийн Эрдмийн зөвлөл, БШУ-ны асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллагын зөвшөөрлийг үндэслэн Монголын Үндэсний Их Сургуулийн гүйцэтгэх захирал батална.

3.5.3. Магистрын сургалтын төлөвлөгөө дараах бүтэцтэй байна.

д/д	Хичээлийн нэр	Багц цаг
1	Мэргэжлийн хичээл	10
2	Мэргэшүүлэх хичээл	12
3	Мэргэжлийн семинар	3
4	Магистрын ажил	5
Бүгд 30 кредит		

3.5.4. Магистрын хөтөлбөр нь дараах хичээл судалгааны багц цагаас бүрдэнэ.

- Мэргэжлийн суурь хичээл нийт 10 багц цаг байна. Үүнээс 4 багц судалгааны арга зүйн хичээл, 6 багц цаг нь тухайн хөтөлбөрийн онолын үндсэн хичээлүүд байна.

- Мэргэшүүлэх хичээл 12 багц цагаас доошгүй байна. Үүнээс 9 багц цагийг тухайн хөтөлбөрийн багаас 3 багц цагийг өөр хөтөлбөрөөс сонгон судална.
- Магистрын судалгааны ажил бичсэн тохиолдолд онолын болон судалгааны семинарт оролцон улирал бүр 1 багц цаг нийт 3 багц цагийг семинараар тооцуулна.
- Магистрын судалгааны ажил бичиж амжилттай хамгаалсан тохиолдолд 5 багц цагаар тооцогдоно.
- Магистрын судалгааны ажил бичиж амжилттай хамгаалсан оюутан судалгааны буюу шинжлэх ухааны магистрын зэрэгтэй төгсөнө.
- Магистрын судалгааны ажил бичихгүй тохиолдолд мэргэжлийн суурь болон мэргэшүүлэх хичээлээс 10 багц цаг сонгон судална.
- Магистрын судалгааны ажил бичээгүй хичээл сонгон судалж төгссөн оюутан мэргэжлийн магистраар төгсөнө.

3.5.4. Докторын сургалтын төлөвлөгөө дараах бүтэцтэй.

3.5.5.

д/д	Хичээлийн нэр	Багц цаг
1	Мэргэжлийн хичээл	12
2	Мэргэшүүлэх хичээл	18
3	Мэргэжлийн семинар	6
4	Диссертаци	24
Бүгд 60 кредит		

3.5.6. Докторын хөтөлбөр нь дараах хичээл судалгааны багц цагаас бүрдэнэ.

- Мэргэжлийн суурь хичээл нийт 12 багц цаг байна.
- Мэргэшүүлэх хичээл 18 багц цагаас доошгүй байна. Үүнээс 12 багц цагийг тухайн хөтөлбөрийн багаас 6 багц цагийг өөр хөтөлбөрийн багаас сонгон судална.
- Докторын судалгааны ажил бичихэд онолын болон судалгааны семинарт оролцон улирал бүр 1 багц цаг нийт 6 багц цагийг семинараар тооцуулна.
- Докторын судалгааны ажил бичиж амжилттай хамгаалсан тохиолдолд 24 багц цагаар тооцогдоно.

3.5.7. Суралцагч хичээлийн 1-р улиралд багтаан сургалтын төлөвлөгөөг үндэслэн, удирдагчтайгаа зөвлөн, сэдвээ сонгож, сургалт-судалгааны ажлын төлөвлөгөө боловсруулж харьяалах хөтөлбөрийн багаар хянуулан, Төгсөлтийн дараах сургалтын албаар батлуулж мөрдөнө.

3.5.8. Сургалт-судалгааны ажлын төлөвлөгөөнд ерөнхий болон мэргэжлийн хичээл судлах, мэргэшүүлэх хичээлийн хэлбэр, агуулгыг хэрхэн тогтоож хангах, судалгааны сэдэв, түүний бүтцийг боловсруулан, батлуулах, бүлэг, зүйл бичих, удирдагчаар хянуулах, зөвлөмжийн дагуу засвар хийх, судалгаа-туршилт явуулах, эрдэм шинжилгээний илтгэл хэлэлцүүлэх, өгүүлэл бичиж, нийтлүүлэх хугацааг хичээлийн жилийн улирал, сараар тодорхой тусгана.

3.5.9. Сургалтын төлөвлөгөөнд дэх хичээл бүрийн хөтөлбөр нь уг хичээлийн зорилго, багтаамж, судлагдахуун, ашиглах ном зохиолыг заавал багтаана.

3.5.10. Магистр, докторын сургалтад хичээл заах багш өөрийн хичээлийн хөтөлбөр боловсруулж, хөтөлбөрийн дэд хорооны хурлаар хэлэлцүүлэн, Сургалт эрхэлсэн дэд захирлаар батлуулна.

3.5.11. Магистр, докторын хичээлийн хөтөлбөр нь дараах бүрэлдэхүүн хэсэгтэй байна.

- a. Хөтөлбөрийн танилцуулга
- b. Сургалтын төлөвлөгөө
- c. Хичээлийн хөтөлбөр
- d. Хөтөлбөрийн зохион байгуулалт
- e. Суралцах орчны шаардлага
- f. Элсэгчдэд тавих шаардлага
- g. Багшлах бүрэлдэхүүнд тавих шаардлага
- h. Төгсөгчдийн эзэмших ур чадвар
- i. Суралцагчийн үнэлгээ
- j. Хөтөлбөрийн чанарын баталгаажуулалт

3.6. Магистрын сургалт

3.6.1 Магистрын сургалтын гадаад хэлний хичээлийн хөтөлбөрийг эрдэм шинжилгээний бүтээл, нийтлэл уншиж орчуулах, судалгааны ажилд хэрэглэх, үзэл бодлоо илэрхийлсэн эссэ, өгүүлэл бичих чадвар, олгох зорилгоор боловсруулна.

3.6.2 арга зүй хичээлээр судалгааны орчин үеийн арга ашиглах, үр дүнг тооцож боловсруулах, эрдэм шинжилгээний бүтээл судлах, бичих, нийтлэх, илтгэх арга зүй эзэмшүүлнэ.

3.6.3 Мэргэжлийн заавал судлах хичээл нь тухайн салбарын бакалаврын түвшний сургалтаас ахисан түвшинд судлаач хүний эзэмшсэн байх мэдлэгийн түвшний жишгийг тогтоосон байна.

3.6.4 Мэргэшүүлэх буюу сонгон судлах хичээл нь суралцагчийн судалгааны сэдэвтэй шууд холбоотой мэдлэг эзэмшсэн байхад чиглэгдэнэ. Мэргэжлийн чиглэлээс хамаарч, харьяалах хөтөлбөрийн багийн ахлагчтай зөвлөн багшийн удирдлага дор бакалаврын түвшний сургалтад мэргэшүүлэх чиглэлээрээ хичээл зааж оролцохыг мэргэшүүлэх хичээлд тооцож болно.

3.6.5 Магистрант хүндэтгэх шалтгааны улмаас суралцах боломжгүй болсон тохиолдолд сургалтаас 1 жилийн чөлөө олгох ба чөлөөг нэг удаа сунгана. Жилийн чөлөөнөөс эргэн суралцах магистрантын хөтөлбөрийн зөрүү хичээлийн судалсан хичээлтэй нь дүйцүүлэн тооцно.

3.6.6 Магистрант хөтөлбөрөө хугацаандаа дуусгаж чадаагүй бол суралцах хугацааг 1 улирлаар сунгана.

3.6.7 Сургалтын багц цагаа биелүүлсэн боловч магистрын ажлаа хугацаандаа хийж дуусгаагүй магистрантын хамгаалах хугацааг 1 улирлаар сунгана.

3.7. Докторын сургалт

3.7.1 Мэргэшүүлэх хичээл нь докторантын диссертацийн судалгааны чиглэлд хамаарах бөгөөд агуулга нь дараах хэсгээс тогтоно. Үүнд:

- a. Танхимын 12-оос доошгүй багц цагийн сургалт
 - b. Судалгааны чиглэлээр 6-аас доошгүй эрдэм шинжилгээний илтгэл боловсруулан, Их сургуулийн судалгааны семинарт хэлэлцүүлж, 18 хүртэл кредит хангах
- 3.7.2 Докторын сургалтын төлөвлөгөөнд дэх эрдэм шинжилгээний ажил нь тухайн сэдвээр бичиж, хянан магадалгаа бүхий мэргэжлийн сэтгүүл болон гадаадын сэтгүүлд хэвлүүлсэн 2-оос цөөнгүй эрдэм шинжилгээний өгүүллээр тооцогдоно.
- 3.7.3 Докторын диссертацийн багц цагийг докторантын бичсэн диссертаци бүрэн хангасан гэж удирдагч тодорхойлж, сэдвийн талаар эрдэм шинжилгээний хурал, сэтгүүлд өгүүлэл нийтлүүлсэн байдлыг АТУС, хөтөлбөрийн баг баталгаажуулж, хамгаалуулах зөвлөлд оруулснаар тооцно.

3.8. Гадаад хэлний болон нэгдсэн шалгалт

- 3.1.1 Докторантын хувьд хичээлээр авах нийт багц цагийг хангасны дараа гадаад хэлний болон мэргэжил, мэргэших чиглэлээр мэдлэг, диссертаци бичихэд шаардлагатай бие даасан судалгаа явуулах чадварыг нотлох зорилго бүхий нэгдсэн шалгалт тус тус өгнө. Эдгээр шалгалтыг мөн 3-аас доошгүй хүний бүрэлдэхүүнтэй комисс авна.
- 3.1.2 Гадаад хэлний шалгалтыг суралцагчийн судалсан хичээлээр авч, “С”-гээс дээш үнэлгээтэй тохиолдолд хангалттай тооцно.
- 3.1.3 Энэ үнэлгээг хангаж чадаагүй суралцагч зохих сургалтанд хамрагдсаны дараа дахин шалгалт өгнө. Энэ нь сургалтын хугацаа, багтаамж, төлбөрт тооцогдохгүй.

Дөрөв. Судалгааны ажлын төлөвлөлт

- 4.1 Магистрант, докторант хичээлийн I улиралд багтааж магистрын ажил, диссертацийн бүтэц, судалгааны ажлын төлөвлөгөөг харьяалах хөтөлбөрийн багийн зөвшөөрлийг үндэслэж, удирдагчаар батлуулна.
- 4.2 Сургалтын хугацааны 60% өнгөрсөн тохиолдолд судалгааны ажлын сэдэв, төлөвлөгөөг өөрчлөхийг зөвшөөрөхгүй.

Тав. Магистрын ажил хамгаалах

- 5.1 Магистрын ажил нь тухайн шинжлэх ухааны тодорхой асуудлыг гүнзгийрүүлсэн судалгаа, туршилт, боловсруулалт, дүн шинжилгээг онол, арга зүйн өндөр түвшинд гүйцэтгэж, тодорхой сэдвээр бодит үндэслэл, онол, практикийн дүгнэлт зэрэг үр дүнд хүрсэн эрдэм шинжилгээний ганц сэдэвт бүтээл байх шаардлага хангасан байна.
- 5.2 Магистрын ажлаар онолын, арга зүйн, үр дүнгийн хэлэлцүүлгийг 3-аас доошгүй удаа бүрэлдэхүүн сургууль хөтөлбөрийн багийн эрдэм шинжилгээний өргөтгөсөн семинараар хийнэ. Магистрын ажлаар семинар амжилттай зохион байгуулсан зохих шаардлагыг хангасан оюутанд хөтөлбөрийн багийн дүгнэлтийг үндэслэн 1 багц цагаар тооцно.
- 5.3 Өргөтгөсөн семинараас дүгнэлт гаргаж, хуралдааны тэмдэглэлийн хамт Ахисан Түвшний Үндэсний Сургуульд хүргүүлнэ. Семинарын товыг нийтэд зарлаж нээлттэй хийнэ.

- 5.4 Төгсөлтийн судалгааны ажлын гурван шатны өргөтгөсөн хэлэлцүүлгийг амжилттай хамгаалсан магистрант урьдчилсан хамгаалалтанд орох эрхтэй болно.
- 5.5 Сургалтын төлөвлөгөөг бүрэн биелүүлж, сургалтын төлбөрөө бүрэн төлсөн, бүх хичээлд 70-аас дээш үнэлгээтэй шалгагдсан, хөтөлбөрийн багийн болон урьдчилсан хамгаалалтад орж ажлаа хамгаалсан магистрант оюутан жинхэнэ хамгаалалтанд орох эрхтэй болно.
- 5.6 Магистрын ажлыг МҮИС-ийн магистрын зэрэг хамгаалуулах зөвлөлд хамгаалуулна.
- 5.7 Магистрын зэрэг хамгаалуулах зөвлөлийг Эрдмийн зөвлөлөөр хэлэлцүүлэн МҮИС-ийн гүйцэтгэх захирлын тушаалаар батлуулна.

Зургаа. Докторын диссертаци хамгаалах

- 6.1 Докторын диссертаци нь тухайн салбарын мэдлэгт холбогдол бүхий зорилтыг шийдсэн, улс орны нийгэм, эдийн засагт холбогдолтой практик асуудлыг шинжлэх ухааны үндэслэлтэй (арга, аргачлалын дагуу нотлон) шийдсэн, урьд өмнө хийгдсэн шийдлүүдтэй харьцуулж, шүүмжлэлтэйгээр хандаж, шинэлэг талыг нээн харуулсан, тухайн сэдвээр шинэ мэдлэг, мэдээлэл, үндэслэл, онол, практикийн ач холбогдолтой дүгнэлт гаргасан эрдэм шинжилгээний нэгэн сэдэвт бүтээл байх шаардлага хангасан байна.
- 6.2 Докторын диссертацийг тухайн чиглэлийн эрдэмтдийн өргөтгөсөн бүрэлдэхүүнтэй тухайн бүрэлдэхүүн сургуулийн судалгааны семинараар хэлэлцүүлнэ. Семинарын товыг нийтэд зарлаж, нээлттэй хэлбэрээр явуулна. Хэлэлцэн, дэмжсэн семинарын тэмдэглэл, Эрдмийн зөвлөлийн хурлын шийдвэр нь диссертацийг докторын зэрэг хамгаалуулах зөвлөлд хүргүүлэх үндэслэл болно.
- 6.3 Диссертацид дараах шаардлага тавина:
- Салбарын мэдлэгт холбогдол бүхий зорилтыг шийдсэн, улс орны нийгэм, эдийн засагт холбогдолтой практик асуудлыг шинжлэх ухааны үндэслэлтэй (арга, аргачлалын дагуу нотлон)-гээр шийдсэн байх,
 - Горилогч дэвшүүлж буй шинэ шийдлийн үндэслэлээ нарийвчлан нотолсон, урьд өмнө хийгдсэн мэдэгдэж буй бусад шийдлүүдтэй харьцуулж, шүүмжлэлтэйгээр шинэлэг талыг нээн харуулсан байх,
 - Зохих загвар шаардлагыг баримталсан, дотоод нэгдэлтэй, шинжлэх ухааны судалгааны хэлний хэм хэмжээний дагуу бичсэн байх,
 - Диссертацийг монгол хэлээр бичнэ. Диссертацийн тухай товч танилцуулгыг англи хэл дээр 3 хуудаст багтаан бичиж, диссертацийн эцэст хавсаргана.
 - Горилогчийн хүсэлт, Докторын зэрэг хамгаалуулах зөвлөлийн бүрэлдэхүүний дийлэнх олонхийн зөвшөөрснөөр диссертацийн ажлыг англи хэл дээр бичүүлж, хамгаалалтыг англи хэл дээр явуулж болно.
 - Диссертацийг хамгаалалтад оруулах зөвшөөрөл диссертаци хүлээн авах журмыг сургалтын журамд тусгана.
- 6.4 Докторын диссертацийг докторын зэрэг хамгаалуулах зөвлөлд хамгаална.

Долоо. Докторантын сургалт, судалгааны ажилд үнэлгээ, дүгнэлт өгөх, аттестатчилах, судалгааны үр дүнг хэвлүүлэх

1.1 Докторантын сургалт, судалгааны ажилд дараах субъект дор дурьдсан хугацаанд үнэлгээ дүгнэлт өгнө. Үүнд:

1.1.1 Суралцах бүхий л цаг хугацаанд харьяалах хөтөлбөрийн баг, удирдагч нь зөвлөмж, хяналт шалгалтаар тогтмол ханган ажиллаж, жил бүрийн 4 дүгээр сарын 15-ны дотор түүний сургалт судалгааны ажлын талаарх тодорхойлолтыг /үнэлгээ, дүгнэлтийг/ хурлын тэмдэглэлийн хамт АТҮС-д ирүүлснээр 5 дугаар сарын 15-ны дотор АТҮС нь докторант бүрээр дүгнэлт гарна.

1.1.2 Тухайн жилийн XI сард Монголын Үндэсний Их Сургуулийн гүйцэтгэх захирлын тушаалаар байгуулагдсан комисс докторантын сургалт, судалгааны ажлыг:

- Танхимын сургалт
- Нэгдсэн шалгалт
- Эрдэм шинжилгээний их семинараар илтгэл хэлэлцүүлэн багц цаг хангасан байдал
- Хянан магадалгаа бүхий сэтгүүлд эрдэм шинжилгээний өгүүлэл нийтлүүлсэн байдал
- Диссертацийн бичилт
- Удирдагчийн үнэлгээ гэсэн үзүүлэлтүүдээр аттестатчилалд хамруулан, 0-100 буюу F-A үнэлгээгээр тус бүрийг нь шалгаж, нэгдсэн үнэлгээ дүгнэлт гаргана.

1.1.3 Аттестатчилалд докторант “С”, “D” үнэлгээтэй шалгагдвал түүнд 3-10 сарын хугацаатай үүрэг, даалгавар өгч, дахин дүгнэлт гаргана.

1.1.4 Докторант аттестатчилалд “F” үнэлгээтэй шалгагдвал шалтгааныг харгалзан сургалтын хугацааг нь сунгах, сургалтаас хасах эсэх асуудлаар дүгнэлт гаргана.

1.2 Докторант судалгааны ажлын төлөвлөгөөний дагуу диссертацийн сэдвийн хүрээнд бичсэн 2-оос доошгүй эрдэм шинжилгээний сэтгүүлд хэвлүүлсэн байна. (Магистрантын хувьд нэг өгүүлэл байна)

Найм. Анги дэвшүүлэх, сургалтаас чөлөөлөх, сургалтаас хасах

8.1 Хичээлийн тухай улирлын сургалт, судалгааны ажлын төлөвлөгөөг бүрэн биелүүлсэн суралцагчийг АТҮС-ийн үнэлгээг үндэслэн МҮИС-ийн гүйцэтгэх захирлын тушаалаар дараагийн улирлын сургалтанд дэвшүүлэн суралцуулна.

8.2 Хүндэтгэх шалтгааны улмаас чөлөө хүссэн суралцагчид МҮИС-ийн гүйцэтгэх захирлын тушаалаар нэг жилийн чөлөө олгоно. Шаардлагатай тохиолдолд дахин нэг жилээр сунгана.

8.3 Хичээлийн 1 дүгээр улирлаас хойших хугацаанд сургалтын төлбөрөө төлөх боломжгүй суралцагч жилийн чөлөө авч болно.

8.4 Суралцагчийг дараах үндэслэлээр хасна. Үүнд:

- a. Сургалтын төлбөр барагдуулаагүй
- b. Албан ёсоор мэдэгдэлгүй, хүндэтгэх шалтгаангүйгээр 20-с дээш цагийн сургалтанд оролцоогүй

- с. Нэг улирлын 2 шалгалт амжилтгүй өгсөн ба дахин шалгалтанд хангалтгүй дүн үзүүлсэн

8.5 Магистрант нь сурах чиглэлээ өөрчлөх, өөр мэргэжлээр шилжин суралцах хүсэлт гаргавал Төгсөлтийн дараах сургуулийн захирлын саналыг үндэслэн элсэлтийн шаардлагыг зөрчөөгүй нөхцөлд МҮИС-ийн гүйцэтгэх захирлын тушаалаар зөвшөөрөл олгоно.

8.6 Багц цагийг нь хүлээн зөвшөөрөх бусад их, дээд сургуульд амжилттай суралцаж байсан магистрантыг АТҮС-ийн захирлын саналыг үндэслэн Гүйцэтгэх захирлын тушаалаар шилжүүлэн суралцуулна.

Ес. Магистрын ажил, докторын диссертаци хүлээлгэн өгөх

9.1 Магистр, докторын зэрэг хамгаалуулах зөвлөлийн нарийн бичгийн дарга хамгаалалтын дараа дараах материал бүрдүүлж, Ахисан Түвшний Үндэсний Сургууль д ирүүлнэ. Эдгээр материалыг дипломын хуулбарын хамт МҮИС-ийн архивт хадгална. Үүнд:

- а. Дэлгэрэнгүй анкет (I маягт)
- б. Хамгаалуулах зөвлөлийн хуралдааны тэмдэглэл, тогтоол
- с. Удирдагчийн тодорхойлолт
- д. Албан ёсны шүүмж
- е. Зохих шаардлагыг ханган бүрэн эцэслэсэн, удирдагч, хамгаалуулах зөвлөлийн гишүүд гарын үсэг зурсан магистрын ажил, докторын диссертаци, түүний CD бичлэг 2 хувь
- ф. Тооцоо хийсэн тойрох хуудас

9.2 Докторын диссертацийн хувийг Үндэсний төв номын сан, МҮИС-ийн номын сан, Шинжлэх ухаан технологийн санд, магистрын ажлыг МҮИС-ийн номын сан, АТҮС-д хүлээлгэн өгнө.

Арав. Төгсөлт, шилжилт хөдөлгөөн

1.1 Магистрант, докторант сургалтын бүх багц цагийг хугацаанд нь цуглуулж, сургалтын төлбөрөө бүрэн төлсөн боловч магистрын ажил, диссертаци бичих багц цагаа биелүүлээгүй бол МҮИС-ийн магистр, докторын сургалт дүүргэсэн тухай гүйцэтгэх захирлын тушаал гаргаж гэрчилгээ олгоно.

1.2 Магистрантын судалсан хичээлүүд энэхүү гэрчилгээг авснаас хойш 3 жил, докторантын судалсан хичээлүүд энэхүү тодорхойлолтыг авснаас хойш 5 жил хүртэл хугацаанд хүчинтэй. Энэ хугацаанд магистрын ажил, докторын диссертаци бичиж, хамгаалах эрхтэй.

1.3 Эрдмийн зөвлөлийн хурлаар диссертация хэлэлцүүлсэн боловч дэмжигдээгүй докторантад ажлаа цэгцлэн, Эрдмийн зөвлөлөөр дахин хэлэлцүүлэх эрх олгоно.

1.4 Гадаад, дотоодын бусад их, дээд сургуульд амжилттай суралцаж байсан магистрант, докторантыг хөтөлбөрийн баг, бүрэлдэхүүн сургуулийн саналыг үндэслэн сургуулийн гүйцэтгэх захирлын тушаалаар магистр, докторын сургалтанд шилжүүлэн суралцуулж болно.

1.5 Шилжин ирсэн суралцагчийн бусад сургуульд судалсан хичээлээс дүйцүүлэн тооцож болно.

Арван нэг. Доктор, магистрын зэрэг олгох шийдвэр гаргах

- 11.1 Магистрын болон докторын зэрэг хамгаалуулах зөвлөлийн эрдмийн зэрэг олгосон тогтоолыг үндэслэн, Монголын Үндэсний Их Сургуулийн гүйцэтгэх захирал магистр, докторын зэрэг олгох тухай тушаал гаргасны дараа, диплом олгоно.

Арван хоёр. Сургалтын төлбөр

- 1.1 Магистр, докторын сургалтын төлбөрийн хэмжээг Монголын Үндэсний Их Сургуулийн Удирдах зөвлөлийн шийдвэрээр жил бүр шинэчлэн тогтоож болно.
- 1.2 Суралцагч сургуулиас сурлага, сахилгаар хасагдсан тохиолдолд сургалтын төлбөрийг буцаан олгохгүй. Захиалагчаас төлсөн зардлыг буцаан төлөх бол түүнийг суралцагч өөрөө хариуцна.
- 1.3 Суралцагч сургуулиас өөрийн хүсэлтээр чөлөөлөгдсөн тохиолдолд сургалт, үйлчилгээний зардалд суутгах хэмжээг санхүүгийн албаны саналыг үндэслэн, гүйцэтгэх захирлын тушаалаар тусгайлан тогтооно.

Арван гурав. Бусад зүйл

- 1.1 Суралцагчийн суралцах хугацаанд магистр, докторын сургалтын журам өөрчлөгдсөн тохиолдолд суралцагчийн эрх ашиг хөндөгдөхөөргүй бол шинэ журмыг мөрдлөг болгоно.
